

OPINIA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDATIA „ROMÂNIA DE MÂINE”

CULTURA DEMOCRAȚIEI SI OPINIA PUBLICĂ

Prof.dr. AURELIAN BONDREA

Cultura democrației este într-un anume fel, de fapt într-un sens propriu, ceea ce s-ar putea denumi civilizația democrației. Conceptul dezvăluie, cum relevă analiștii, cel puțin două aspecte sociale: atitudinea celor conduși, a maselor și atitudinea celor care conduc sau aspiră la putere, adică a clasei politice. Deși în înțelesul său ideal, democrația este una, adică reflectă un set unitar de principii, norme și reguli, aplicarea practică a acestora, receptarea lor socială încep să se diferențieze, ajungând la interpretări, metode și comportamente mai mult sau mai puțin deosebite, uneori contradictorii. Tocmai aceste comportamente, aceste interpretări și metode privind democrația și finalitatea ei socială reprezentă gradul de dezvoltare a culturii democratice, adică înșuirea și exprimarea percepției sociale de a guverna sau a fi guvernat, acceptarea conștiință a integrării în mecanismele societale, iar ca urmare, exercitarea ordonată, controlată și responsabilă a drepturilor și libertăților.

Experiența istorică arată că în procesul dezvoltării mecanismelor societale, adică a vieții democratice, în cazul de față, pozițiile socio-economice ale oamenilor, chiar diferențele în ce privește gradul lor de cultură și de instruire par a fi "neute" sau autonome. Cum observă, la timpul său, Alexis de Tocqueville, "în zadar bogăția și săracia, porunca și ascultarea stabilesc accidental mari distanțe între doi oameni, opinia publică întemeiată pe ordinea obișnuită a lucrurilor și apropie de nivelul comun și creează între ei un fel de egalitate imaginată, în ciuda inegalității reale a condițiilor lor"¹⁾ (subl.n.s. - A.B.)

In interpretarea unui exeget al liberalismului ca doctrină, "societatea democratică pune deci față în față oameni care se vor și se simt asemănători, dar care sunt și se simt în mod necesar distincti", fapt rezultat din situația obiectivă că "ei sunt în mod necesar rivali sau concurenți", iar "acceptarea concurenței este într-adevăr o dispozitie psihică deosebit de fragilă: ea constă în a accepta și a refuza în același timp inegalitatea" încât, într-o societate democratică, opinia publică, pătrunsă de sentimentul asemănării umane

refuză inegalitățile, stimulând exercițiul democrației iar în acest context, libertatea de a gândi și libertatea de a acționa.²⁾

Demonstrația "interpretului" lui Tocqueville, cu aplicație comparativă la Franța și America secolului trecut, adică dintr-un timp pe care l-am putea numi, în limbaj contemporan, al tranzitiei, relevă însemnatatea deosebită a schimbului liber de idei și opinii, a contactului, de asemenea liber, al spiritelor și competențelor, pe scurt, exercițiul liber al gândirii în căutarea soluțiilor celor mai bune pentru societate dar și pentru individ sau invers, depășindu-se astfel obstacolul dintotdeauna și de pretutindeni al dezvoltării democrației: refuzul de a-l asculta pe celălalt.

În legătură cu un asemenea aspect esențial al civilizației democrației este de evidentă actualitate remarcă lui Tocqueville, "aplicabilă" aproape întotdeauna "experiției" democrației din trecutul apropiat dar și de azi în

țările tranzitiei de la democrația "centralizată" la democrația "dispersată": "pe măsură ce cetățenii devin mai egali... tendința de a crede în mase sporește..."

(Continuare în pag. 6)

UN URIAŞ AL SPIRITULUI NAȚIONAL ROMÂNESC DESPRE ȘTIINȚA NAȚIUNII SI RAPORTUL NAȚIONAL-UNIVERSAL

„Internationalism nu înseamnă supranationalism sau cosmopolitism ci legătura între națiuni. Cu alte cuvinte, internationalismul adevărat nu desfințează națiunile, ci le privește doar în raporturile dintre ele. Pe calea aceasta dobândim și conceptul just despre umanitate.”

Dimitrie Gusti
“Știința națiunii”

SPRE CE FEL DE SOCIETATE NE ÎNDRĘPTĂM?

“Ar fi un câștig enorm să se grăbească limpezirea trăsăturilor acestei societăți incert conturate”

Prof.dr. MIHAIL PĂRĂLUȚĂ

a dezvoltării societății românești, să-i definească statutul. Ar fi un câștig enorm.

În același timp, după toate datele pe care le dețin, pare paradoxal întrebarea care vizează tipul, esența, structura societății pe care ni s-a propus să o edificăm. Motivul? Se știe că în Constituția votată de Parlamentul țării în anul 1992 se precizează cu claritate că România este un stat social de drept și, firește, conform unei asemenea prevederi ar însemna că drumul

pe care ne aflăm către acest fel ne îndreaptă. Totuși, după ritmul imprimat dezvoltării societății românești, direcțiilor stabilite de reforma economică, după structurile, mecanismele construite deja, după fenomenele și tendințele cristalizate mă tem că mai degrabă și mai apropiat este un alt orizont către care înaintăm cu pași repezi, și anume restaurarea capitalismului "tip secolul XIX", ceea ce vine în discordanță cu normele prevăzute în Constituție.

(Continuare în pag. 6)

Pledoarie pentru biblioteca personală

Acad. ȘTEFAN MILCU

Am fost totdeauna negativ impresionat de absența într-o locuință personală a unei căi de modeste biblioteci. Nu rareori mi s-a răspuns, la invitația de a citi cărți mai mult decât presa, că o carte trebuie să circule și n-are rost să o păstrăm, fiindcă o găsim la nevoie într-o bibliotecă publică sau de instituție. Mulți dintre elevii mei s-au apărat, la observațiile mele critice, cu disponibilitatea cărților necesare, disponibilitatea oferită pe larg de biblioteca instituției. Un argument valabil numai prin absența unei legături afective cu universul pe care-l oferă orice carte, în varietatea scrierii literare, științific și filosofic.

Am fost uimit când, cumpărând o carte, am fost întrebat cu o neasemănătoare naivitate "dacă la vârsta mea mai citesc". Se ignora și în cazul de față universul ideilor și faptelor, oferit cu atâtă generozitate de un autor talentat, pentru orice categorie de vârstă.

O carte personală este un prieten care te însoțește pretindeni, instruindu-te să comunică cu lumea infinită și să reflectezi diversitatea universului lumii în care ne mișcăm. De aceea și spunem că fiecare carte este un prieten credincios care îți oferă tot ce poți să receptezi.

Tocmai de aceea, absența unei biblioteci personale trădează un vid și un refuz al cunoașterii afective.

Într-o bibliotecă teatrală există, într-o manieră regizată, numai cotoarele cărților care sunt omagiate printr-un camuflaj mai mult sau mai puțin reușit.

Am fost întrebat adeseori dacă am reușit să citeșc masa cărților personale existente. Se ignora astfel o altă problemă, cea a modului de a folosi (citi) o carte, problemă care necesită un comentariu al tehnologiei lecturii. Nu voi repeta, în legătură cu această problemă, tematica prezentată anterior, în eseul despre Galaxia Gutenberg.

COLEGIILE REVISTEI „OPINIA NAȚIONALĂ”

COLEGIUL PENTRU REFORMĂ

ȘI RELANSAREA ECONOMIEI NAȚIONALE

- Acad. Alexandru Bârlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N.N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionețe
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zanfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părăluță
- Prof. dr. Gheorghe Zaman
- Prof. dr. Petre Mălcomete
- Prof. dr. Mihai Dumitrescu

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE ȘTIINȚEI ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

- Acad. Stefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Ștefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Stefan I. Ștefănescu
- Acad. Marius Peculea
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. dr. Dan Ghiocel
- Prof. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secară
- Prof. dr. g-ral (rez.) Emil Mihuleac

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE CULTURII ȘI ARTEI

- Acad. Eugen Simion
 - Prof. dr. Alexandru Boboc, membru corespondent al Academiei Române
 - Radu Beligan
 - Grigore Vieru
 - Paul Everac
 - Dinu Săraru
 - Prof. dr. Ion Dodu Bălan
 - Prof. dr. Victor Giuleanu
 - Dumitru Radu Popescu
- COLEGIUL PENTRU IDEEA NAȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ ÎN ROMÂNIA**
- Prof. dr. Aurelian Bondrea
 - Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
 - Prof. dr. doc. Titu Georgescu
 - Prof. dr. Ștefan Lache

Director:
Prof. dr. AURELIAN BONDREA

Eveniment editorial la Chișinău

O lucrare științifică de referință: Dicționar Economic Rus-Român

Prof.univ.dr. CONSTANTIN MECU

Elaborând *Dicționarul Economic Rus-Român* (Editura "Gheorghe Asachi", Chișinău, 1994), autorul, **Mihai Patras**, și colaboratorii săi: Lucia Pădure, doctor în economie, Eugeniu Patras, Dumitru Guzun, Olga Patras, precum și V. Cobzaru și A. Bologan și-au dăltuit sigur numele pe lista celor care fauresc opere perene, vitale pentru poporul lor.

După decenii (dacă nu secole) de dezvoltare fortuit dihotomică a limbii române, inclusiv a unei părți esențiale a acesteia - limbajul economic - într-o parte și alta a Prutului, ajunși împreună, după evenimentele din 1989, la un moment de restructurare profundă a economiilor celor două surori gemene, prin revenirea la matca economică comună - economia de piață și, în fine, într-o "situație clasică", de realizare a unei noi sinteze în știința economică contemporană, efortul de reinventare și modernizare a limbajului economic întreprins de autori prin stabilirea echivalenței între 50 de mii de termeni din limba rusă și 65 de mii de cuvinte echivalente în limba română s-a materializat într-o lucrare utilă, durabilă, impresionantă.

Pentru a aprecia la întreaga

- Prof. dr. Gheorghe I. Ionita
- Adrian Păunescu
- Prof. dr. Ion Rebedeu
- Prof. dr. Ion Mihail Popescu
- Prof. dr. Gheorghe Cazan
- Prof. dr. Ion Tudosescu
- Prof. dr. Tiberiu Nicola
- Prof. dr. Virgil Constantinescu

COLEGIUL PENTRU DOCTRINE POLITICE

ȘI PROBLEME ALE RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE

- Valentin Lipatti
- Dr. Ion Mitran
- Prof. dr. Florea Dudiță
- Prof. dr. Mircea Nicolaescu
- Prof. dr. Marin Voiculescu
- Ion Mărgineanu
- Dan Lăzărescu
- Prof. dr. Ion Zară
- Prof. dr. Constantin Mecu
- Prof. dr. Marin Nedea
- Prof. dr. Constantin Vlad
- Dr. Nicolae Ecobescu

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE SĂNĂTĂȚII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici
- Prof. dr. doc. Iulian Mincu
- Prof. dr. doc. Victor Ciobanu
- Prof. dr. Caius Traian Dragomir
- Prof. dr. Andrei Fircă
- Prof. dr. Dorin Sarafoleanu
- Prof. dr. Ioan Pop D. Popa
- Prof. dr. Ștefan Costea
- Prof. dr. Gheorghe Răboacă

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE JUSTIȚIEI, STATULUI DE DREPT ȘI DEMOCRAȚIEI

- Acad. Valentin Georgescu
- Acad. Ion Filipescu
- Acad. Vasile Gionea
- Prof. dr. Antonie Iorgovan
- Prof. dr. Adam Popescu
- Prof. dr. Nicolae Popa
- Prof. dr. Andrei Popescu
- Prof. dr. Ionel Cloșcă
- Prof. dr. Mihai Mernea
- Prof. dr. Mircea Stroia

Sub semnul cercetării științifice la Universitatea "Spiru Haret"

MANAGEMENTUL MONTAN -

un concept de actualitate

Prof. dr. EMIL MIHULEAC

M-am convins de viabilitatea ideii afirmate în titlul acestei însemnări recent, când am avut cinstea să fac parte din delegația guvernamentală română care a participat, între 4-6 septembrie a.c., la **Conferința Internațională de la Cracovia, privind Munții Europei**. A fost vorba de starea actuală și perspectiva regiunilor de munte, dezvoltarea economică și protecția mediului în aceste zone, agricultura și activitățile economice în munții Europei Centrale și de Est, viitorul populațiilor montane și altele.

Audierea în direct a punctelor de vedere exprimate de specialiști în acest domeniu a consolidat convingerea în teoriești științei manageriale aplicate în zonele montane, **dezvoltarea însemnată management plus resurse**. Din rapoartele organismelor naționale ale celor 22 de țări participante a rezultat, fără indoială, importanța politică montane, reliefat și cu prilejul Mesei rotunde a reprezentanților organizațiilor internaționale (Adunarea Regiunilor Europei, Federația Europeană a Populației Montane, Asociația Europeană a Aleșilor Munților etc.).

Activitățile manageriale concludente, convingătoare exercitate deopotrivă de instituții statale, organizații neguvernamentale, că și de comunitățile locale demonstrează că problematica montană este vastă, cuprinzătoare și regional diversificată, fiind prezente elemente de bază ale științei managementului: în centru, factorul uman, țărani muntean, datele și informațiile despre munte (regiunile și zonele montane) și resursele.

Din timpuri străvechi, omul

a umanizat muntele, cu care natura l-a înfrățit dintotdeauna; în satul de munte, țărănimia românească, de secole, a ridicat tot mai sus rolul gospodăriei montane, dând o altă configurație exploatației rurale, unde se desfășoară nu numai activitățile economice agrosilvice, turism montan, ci și mică industrie, artizanat, servicii.

Ar fi o enormă eroare să-i despărțim pe om și animalele lui de munte, pe care-l locuiește ca și înaintașii lui de milenii; aici în munți s-au constituit, în ultima vreme, ca și în țările europene din Apus fedeerații ale agricultorilor de munte, asociații ale aleșilor munților etc.

Numai un management adecvat poate susține strategia dezvoltării zonei montane a României, cuprinsă în capitolul XI din **Strategia Națională de pregătire a aderării țării noastre la Uniunea Europeană**; un asemenea management este în măsură să elaboreze politici, programe și proiecte naționale, sectoriale și regionale, care, împreună cu autoritățile și comunitățile locale, să găsească soluții adecvate numeroaselor probleme ce se ivesc în zonele montane dezvoltate.

În alte țări, politica munților este dusă pe multiple planuri, într-o strânsă cooperare și coordonare armonioasă, managerială; la noi, acest management se exercită doar printr-o agenție, care, deși este denumită națională, constituie o simplă direcție generală în cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

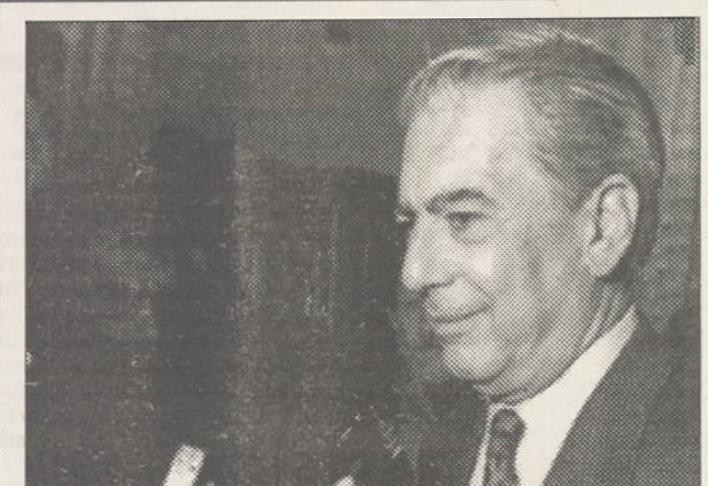
Grijă munților României - o treime din întregul teritoriu național - nu poate fi încredințată unei subîmpărțiri minis-teriale. Organul specializat me-

nit să efectueze analize, să ofere informații și să facă propuneri trebuie să se afle la un asemenea centru managerial, dincolo de nivelul ministerului, la guvern, acolo unde se decid prioritățile executive.

Managementul montan are nevoie de împlinirea unor deziderate pentru care s-au depus și se depun eforturi mari doar de un grup de entuziaști, ce au reușit să integreze, încă în urmă cu cinci ani, mișcarea montană românească în **Euromontana**. Tot acești împătimiți ai muncii au propus constituirea unei asociații a țărilor care să slăbscă și susțină **Euromontana** - idee susținută cu entuziasm și la Conferința de la Cracovia.

Însușirea managementului montan de către mulți și aplicația sa de către cei îndrăguți să decidă în rezolvarea dificilelor probleme noi care se adaugă la cele vechi, nesoluționate de mulți ani, se impun cu acuitate în prezent. Țara are nevoie și de manageri specializați în domeniul montan. Pornind tocmai de la asemenea cerințe, **Universitatea "Spiru Haret"** a inclus în structura sa Facultatea de Management Economic Montan la Vălenii de Munte, aflată acum la început de an universitar, cu studenți în anul V, dar care n-a fost autorizată să funcționeze provizoriu. Nu s-au înțeles rostul acestei instituții și nici faptul că numai asemenea manageri ar fi în măsură să risipească temere că dezinteresul în continuare ar putea să ne ducă la constatarea că am pierdut munții, pe care i-au cumpărat masiv cu masiv, prin intermediari, străini, și, mai ales, niște străini anume, să cum spunea un parlamentar român, prezent în delegația noastră la Cracovia.

În ce privește Facultatea de la Vălenii de Munte, ea a existat fără ca societatea română, statul să îi investească; s-au sacrificat cadre didactice și părinții studenților. Este păcat că nu se înțelege, de către cei în drept, că aceasta este altceva decât agricultura sau zootehnia, că immobilismul uman și indiferența porată din incompetență altora riscă să devină zi de zi tot mai vinovate.

Primit cu un interes pe măsură, marele scriitor peruan **Mario Vargas Llosa**, personalitate de talie mondială, ne-a vizitat țara, cu prilejul lansării ediției în limba română a ultimului său roman **"Peștele în apă"**. Autorul unui mare număr de romane, traduse în foarte multe țări ale lumii și răspândite în tiraje de masă, **Mario Vargas Llosa** este și în România scriitorul latino-american cel mai bine cunoscut, în ultimii 15 ani, cărțile sale, printre care **"Războiul sfârșitului lumii"** și **"Conversație în cathedrală"** fiind tipărite în câteva ediții.

PUNCTE DE VEDERE

STATUL SI FUNCȚIONALITATEA GLOBALĂ A ECONOMIEI NAȚIONALE

Prof.dr. CONSTANTIN ENACHE

Aflată în perioada de tranziție la economia de piață, România, ca și alte țări central și est-europene, se confruntă cu mari dezechilibre - criză economică, șomaj, inflație, corupție etc., care afectează nivelul de viață al populației. În aceste condiții, cunoașterea problemelor și încercarea de rezolvare a lor nu pot face abstractie de rolul statului în funcționalitatea și stabilitatea economiei. De altfel, de cele mai multe ori, statului i se reproșează și atunci când este vorba de nemulțumirile oamenilor, de nivelul descurajant al randamentelor în industrie, agricultură etc., de nonabundanța la diferite bunuri, de transformarea României în importator de bunuri la care, altădată, era exportator etc.

Afirmarea din ce în ce mai mult a legilor pieței, a ambiției de libertate economică presupune și o anumită ordine în funcționarea globală a economiei naționale. Posibilitatea, pentru fiecare agent economic, de a-și manifesta inițiativa, având, așa-zicând, "mâinile libere" în ceea ce privește alocarea, administrarea și gestionarea resurselor, în producerea de bunuri materiale și servicii nu exclude, ci presupune economia națională ca un singur tot, rațional și echilibrat.

Problema principală este următoarea: În ce mod ar trebui să se asigure, în prezent, armonizarea cererii agregate cu oferta agregată, adică echilibrul general al pieței? Dacă și acum, la sfârșit de secol XX, ar trebui să se lase totul pe seama "mâinii invizibile", despre care scria Adam Smith, cu mai mult de 200 de ani în urmă? Evident, este necesar să se pună accent, dacă se poate spune așa, și pe "mâna vizibilă", adică pe intervenția statului în economie, pe acțiuni conștiente de reglementare a mersului economiei, care să promoveze ordinea, să combată corupția, abuzurile, furturile, să limiteze inflația, șomajul, să asigure protecția socială, să supravegheze prețurile și veniturile etc. etc.

După cum se știe, în țările cu economie de piață modernă, intervenția statului, într-o formă sau alta, într-o proporție sau alta, constituie o realitate; în cele mai multe țări ale lumii, în primul rând în cele puternic dezvoltate, există o economie mixtă, în care conduce și funcționarea economiei au la bază atât mecanismul pieței, adică al relațiilor de piață libere, cât și intervenția statului. Problemele dirijării economiei nu pot fi abordate și soluționate corespunzător luându-se în considerare numai piața, deoarece nicăieri, în lume, aceasta nu există în formă pură și perfectă, ci trebuie să se țină seama și de rolul economic al statului. Statul trebuie să corecteze imperfecțiunile pieței, să pună stăvila arbitrairului și inechității, să se manifeste ca protector al populației. Așa cum remarcă Paul Samuelson, o anumită ordine, o anumită regularitate sunt inerente sistemului de piață înșuși, care, printr-o rețea de legături, asociază cunoștințele și actele a milioane de indivizi diferenți, rezolvă problemele complexe, care implică, uneori,

milioane de variabile și relații. și, progresele în dezvoltarea economică a țărilor cu economie de piață modernă sunt incontestabile.

În același timp, după concepția economistilor ofertei - Arthur Laffer, George Cilder, Paul Craig Robertus - s-ar impune o politică economică simplă care să combine reducerea impozitelor cu diminuarea reglementărilor și constrângărilor, ce împiedică ofertă, și deci, debarea de strălucirile false ale statului providență.

Care sunt, totuși, principalele probleme actuale ce țin de relația dintre stat și funcționalitatea globală a economiei țării noastre, în actuala etapă, de tranziție?

În primul rând, este de remarcat accentuarea interdependențelor economice dintre întreprinderi, rămurii, subramuri, ca și dintre diferite piețe, ca, spre exemplu, dintre piața muncii, piața capitalului, piața bunurilor și serviciilor, piața monetară, piața financiară etc. În consecință, deciziile individuale ale agenților economici dintr-o ramură au efecte asupra altora, ca și asupra funcționalității de ansamblu a economiei naționale. Orice eroare de decizie, să zicem, privind momentul scotării din funcțiune a unor întreprinderi se răspândește asupra evoluției de ansamblu. Nu pierdem din vedere faptul că **exigențele rentabilității sunt prezante**, în contextul actual al economiei noastre naționale; și aici, însă, este de o însemnatate deosebită delimitarea în abordarea pe termen scurt și pe termen lung a problemelor. Dacă se ia în calcul numai câștigul imediat, neglijându-se efectele propagate, pe termen lung, se poate ajunge la prejudicii ale economiei naționale. S-ar impune preocuparea pentru a face rentabilă întreprinderile nerentabile de îndată ce ele produc bunuri de mare interes pentru țară; totodată, ar fi vorba și de politica de protejare a locurilor de muncă din partea statului. Astfel, statul nu trebuie să accepte cu orice preț desființarea de întreprinderi, chiar dacă ele sunt momentan nerentabile; cu toate dificultățile existente, se poate acționa prin măsuri de deblocare financiară, acordarea de credite etc.

În caz contrar, va avea loc trecerea în stare de șomaj a mijlociu, zeci de mii și sute de mii de oameni capabili de muncă, cu probabilitatea accentuării fenomenelor de criminalitate, a infracțiunilor și, poate, crearea de grupuri sau organizații teroriste etc.

După cum se știe, în țările cu economie de piață modernă, intervenția statului, într-o formă sau alta, într-o proporție sau alta, constituie o realitate; în cele mai multe țări ale lumii, în primul rând în cele puternic dezvoltate, există o economie mixtă, în care conduce și funcționarea economiei au la bază atât mecanismul pieței, adică al relațiilor de piață libere, cât și intervenția statului. Problemele dirijării economiei nu pot fi abordate și soluționate corespunzător luându-se în considerare numai piața, deoarece nicăieri, în lume, aceasta nu există în formă pură și perfectă, ci trebuie să se țină seama și de rolul economic al statului. Statul trebuie să corecteze imperfecțiunile pieței, să pună stăvila arbitrairului și inechității, să se manifeste ca protector al populației. Așa cum remarcă Paul Samuelson, o anumită ordine, o anumită regularitate sunt inerente sistemului de piață înșuși, care, printr-o rețea de legături, asociază cunoștințele și actele a milioane de indivizi diferenți, rezolvă problemele complexe, care implică, uneori,

cererii cu ofertă, trebuie să asigure și exercitarea cu competență a rolului statului; acesta nu trebuie să se situeze pe poziția de observator neutru, ci să intervină activ pentru a asigura buna funcționare a mecanismului economic național, în contextul relațiilor de colaborare cu alte state. Statul trebuie să-și asume riscuri, îndeosebi în domeniul ca: politica de programare economică, de restrucțare a economiei, de previziune demografică, de formare profesională, de cercetare științifică fundamentală, de gestiune publică a educației, a sănătății, de protejare a mediului etc. Desigur, cîmpul de intervenție a statului cuprinde și alte domenii.

În procesul de relansare și de funcționalitate globală a economiei, este de o mare însemnatate luarea în considerare a problemelor și legăturilor la nivel macroeconomic, pe care, desigur, agenții economici nu le pot cunoaște în complexitatea lor, ca spre exemplu, inflația, șomajul, investițiile, consumul, protecția socială și altele. Funcționalitatea și dezvoltarea economiei impun o mai bună folosire, din partea statului, a instrumentelor economice și financiare, prin intermediul căror să stimuleze performanța în toate sectoarele de activitate. Astfel, în momentul de față, este de o covârșitoare însemnatate stimularea de către stat a investițiilor, menite să impulsioneze producția de bunuri și servicii, să asigure creșterea gradului de ocupare a populației și reducerea șomajului, atenuarea fenomenului inflație și a tensiunilor în plan social etc. Politica bugetară, politica fiscală și politica de credit pot și trebui să stimuleze relan-

sarea economică. Fiind vorba de funcționalitatea globală a economiei naționale, menționăm și faptul că statul trebuie să acorde atenția cuvenită activității de **programare și planificare economică**, așa cum, de altfel, se întâmplă în țările cu economie de piață dezvoltată, care dispun de organisme specializate, adecvate. Desigur, nu este vorba de planificare prin care să se înlocuască concurența, ci de planificare menită să asigure o concurență cât mai eficientă și benefică. Planificarea nu este ostilă concurenței, după cum, în general, macrodecizia nu înseamnă înlocuirea concurenței. Se cuvine menționat că orice societate nestatică presupune, în contextul actual, și capacitatea de cunoaștere, în perspectivă, a tendințelor fundamentale ale progresului în știință și tehnică, ale consecințelor cu "bătaie lungă" în ceea ce privește structurile tehnologice, economice, ale cererii și ofertei, pe piața bunurilor, ca și pe piața forței de muncă, a capitalurilor etc., în procesul de formare profesională a oamenilor etc. Cu atât mai mult este necesară activitatea de coordonare din partea statului, dacă se are în vedere că, în economie de piață, protecția socială a devenit tot mai mult o componentă a bunăstării oamenilor.

În fine, una din problemele fundamentale ale mersului general al economiei noastre o constituie asigurarea competențelor, a structurilor profesionale și nivelului de calificare, menite să ducă la randamente superioare în plan economic, dar și la mentalități și comportamente noi.

Orientări doctrinare privind integrarea europeană

Maastrichtul sub spectrul restructurării

Dr. GHEORGHE ZAMAN,
director al Institutului de Economie Națională

Revizuirea completă a tratatului de la Maastricht reprezintă o altă orientare doctrinară contemporană a cărei analiză nu este lipsită de sens. Căutarea unui **substitut** (înlocuitor) total pentru UE constituie o abordare strategică vizând integrarea ale cărei importanță și vehiculare sunt în creștere, chiar dacă existența sa este de dată relativ recentă. Practic, este vorba de o **revizuire completă a TUE** care ar urmări construirea unui tip nou de Europă și nu de o centralizare parțială de competențe către școalanele naționale, conservând, ca în variante de renacionalizare, unele aspecte fundamentale ale organizației.

Tratatul de la Maastricht ar fi, în această opțiță, o ultimă etapă depășită și, în consecință, iluzorie a unui proces de integrare a Europei occidentale ca rezultat al evoluției acesteia după terminarea celui de al doilea război mondial.

Susținătorii acestei concepții consideră că evenimentele din Europa din anul 1989 nu sunt decât dovada peremptoriei a revenirii la tipurile fundamentale și permanente ale comportamentului tradițional al statelor, unul față de celălalt. Ca urmare a depășirii în prezent a perioadei istorice a "glaciării" în Europa, ciclurile lungi ale concurenței dintre statele-națuni de acum înainte vor reapărea și vor anula din nou încercările zadarnice de integrare supranatională care nu au putut supraviețui decât pe motive ale amenințării externe.

Adversitatea față de Tratatul de la Maastricht nu este un "epifenomen" (fenomen secundar, neesențial), efemeridă care ar putea să dispară, ca urmare a reluării creșterii economice sau aplicării corecte a TUE.

Dintron astfel de perspectivă, eforturile de construcție europeană instituțională sau constituțională, propuse de alte strategii nu ar avea nici o capacitate de remediu. UE a devenit anachronic și se zbate într-o criză profundă de identitate pe care nici o reformă suplimentară nu o poate soluționa, oricare ar fi direcția acesteia. Abandonarea Tratatului de la Maastricht nu ar pune în pericol atribuțele de bază și funcțiunile esențiale ale statelor constituționale, cum sunt suveranitatea în materie de apărare națională sau de politică monetară.

Prin dispozițiile și prevederile sale, TUE este asemenea unui anacronic acord internațional care încă mai poate supravițui un anumit timp, dar care trebuie, fără dubii, să fie substituit de forme mai eficace de cooperare și înțelegere între statele UE, precum și între acestea și statele din afara organizației.

Așadar, soluția ce se propune constă fie în abandonul Tratatului de la Maastricht, fie cel puțin în revizuirea fundamentală a acestuia, "deconstituționalizând" structurile existente, evitându-se erodarea constituțiilor naționale de către încălcările usurpatoare, suprana-

tionale și, în consecință, aistorice din partea unor strategii federaliste.

Alternativa propusă, în general ostilă "cămașii de forță", consideră că toți membrii trebuie să aibă aceleasi drepturi și obligații, principiul subsidiarității fiind extins, în paralel, pentru sectoare ale economiei și pentru țările. Țările care doresc să coopereze și sunt în măsură să o facă trebuie să coopereze în domeniul de interes comun, iar altele ar trebui să aibă dreptul să li se alăture ulterior.

Statele membre ar avea, fără excepție, posibilitatea exonerării de obligațiile contractate, inclusiv pe cea de a ieși din UE. O asemenea strategie în mod evident conduce la distrugerea sau cel puțin reducerea severă a avântului modificării juridice și instituționale a UE. Regimul deciziilor imperative va fi înlocuit de cel al cooperării, se va trece de la un sistem în care instituțiile independente au o putere importantă la forme cu mult mai puțin coercitive de cooperare între guverne. Adesea, aceste concepții poartă denumirea de **Europa à la carte**, **Europa cu geometrie variabilă**, a **cercurilor concentratrice sau a nucleelor dure** etc. Într-o anumită privință, "Europa regiunilor" decurge tot din acest areal conceptual.

Dezmembrarea UE ar înălța distincția dintre Europa Occidentală și cea de Est, iar avantajul relativ al membrilor actuali, ai UE, față de țările candidate la aderare, n-ar mai fi o problemă: toate țările Europei s-ar afla în aceeași situație, din punct de vedere juridic. Extinderea UE nu ar mai reprezenta o problemă deosebită, în măsura în care aceasta - cel puțin în forma sa actuală - nu ar mai fi un factor esențial. Cea mai adevarată strategie de urmat în perioada imediat următoare ar fi aceea a dezicerii de obligațiile actuale, asumate prin TUE, și a înlocuirii structurilor existente cu modalități noi, adaptabile și simple de cooperare.

În termenii acestei strategii, Conferința interguvernamentală din anul 1996 ar trebui concepută ca o piață a noilor oportunități, în care să se confrunte cererea și oferta acoperitoare pentru problemele tuturor țărilor Europei. Răspunsurile la aceste probleme ar fi găsite în preocuparea pentru prevalența intereselor naționale.

Acest curent de gândire, deși oferă o bună analiză a unor aspecte ale actualiei stării a regimului statal din Europa Occidentală, ignoră faptul că opțiunile **Europa à la carte** sau alte formule în același spirit au fost încercate și actualmente sunt în vigoare. Rezultatele lor însă sunt limitate sau uneori chiar negative. UE nu este un factor obstrucționist care ar împiedica reușita tentativelor Europei Occidentale de adoptare de forme mai suple de cooperare în domenii importante. Dimpotrivă, slăbiciunea însăși a acestor tentative a diminuat reușita lor.

Experiența practică, precum și teoria confirmă insuficiența coalițiilor sectoriale ad-hoc care nu prevăd sancțiuni pentru cazul nerespectării acordurilor. Este iluzorul să se creadă că avantajele pe care le oferă UE, datorită existenței unui sistem juridic extins la ansamblul pieței interne, ar putea fi păstrate dacă n-ar exista o determinare clară a sarcinilor și obligațiilor. Necesitatea încheierii de acorduri globale pentru găsirea unor soluții comune, la fel ca și existența unei interdependențe puternice între politicele de urmat, subminează integral raționalitatea aparentă a acestei strategii.

Dacă un cadru juridic de căutare a soluției problemelor nu este clar definit, există posibilitatea favorizării țărilor cu cea mai mare pondere economică, geopolitică, demografică, care, totuși, nu ar putea face față la ceea ce se așteaptă de la ele din partea celorlalți parteneri.

(Va urma)

1

Firește, azi, un Panait Istrati, un Mircea Eliade sau un Aron Cotruș sunt cunoscuți, datorită unor cercetători devotați, dar vreme îndelungată ei n-au fost.

Mă gândesc, în primul rând, la remarcabila lucrare, aş zice de referință, a acad. Eugen Simion, apărută în Editura "Demiu" și intitulată "Mircea Eliade, spirit al amplitudinii". Spirit receptiv la nou și la înnoire în literatură, foarte sensibil la scara de valori pe care o promovează, Eugen Simion a înfruntat, nu fără riscuri, vreme îndelungată prejudecările politice în legătură cu personalitatea complexă a lui Mircea Eliade, consacrându-și, de vreo două decenii începând, o bună parte a cercetărilor operei marelui gânditor și romancier. Criticul a lucrat cu maximă onestitate, nedând tribut conchiderii și lașității. De aceea, acum la publicare n-a fost nevoie să-și revizuiască punctele de vedere și judecările de valoare. Totuși, lucrarea de față nu este o simplă antologare a diferitelor sale studii despre opera lui Eliade. Chiar așezarea lor într-o arhitectonică ce se încadrează în narativă mitică, proza fantastică, romanul existențialist, romanul ca jurnal al autorului, mitologia seducției, revelația lumilor paralele etc. contribuie la definirea unui spirit al amplitudinii și a unui mod specific de a fi scriitor în secolul al XX-lea, cum a fost Mircea Eliade. Cu o salutară acribie filologică, însotită de un spirit critic pătrunzător și obiectiv, Eugen Simion ne dă judecăți de valoare noi, sigure, la obiect, pe baza recitării cu un ochi proaspăt care pare a fi un fel de microscop pentru studiul literaturii.

2

Ion Serb - poet și istoric literar, editor de certă vocație și-a asumat, de câțiva ani, răspunderea de a scoate o serie nouă din reputata revistă simbolistă, *Viața nouă*, apărută la București între 1905-1925, sub conducerea marelui filolog și folclorist Ovid Densusianu. Revista, de o remarcabilă ținută intelectuală, publică poezie, documente, studii și eseuri, traduceri, culegeri de folclor datorate unor prestigioși cercetători și scriitori. Tomul VII, recent apărut, oferă cititorilor fragmente din Jurnalul lui Ovid Densusianu, Studii de Ovidiu Bârlea, Virgil Cîndeal, Ion Pânzaru, Dan Grigorescu, Ion Serb, Aurelia Rusu, Zina Molcuț, N. Constantinescu, Ion Dodu Bălan, Ernest Bernea, Silvia Pandeleșcu, George Muntean. Cititorul întâlnește în paginile ei exgeze despre *Literatura română în Bucovina*, Ovid Densusianu, Martha Bibescu, D. Cantemir, *Vocabularul medieval al imaginii*, Universul

Recomandăm studenților Universității "Spiru Haret" și cititorilor revistei "Opinia națională" căteva apariții editoriale de mare importanță în procesul de instruire și educare a tineretului, dar și cu o deosebită forță de informare pentru cei ce nu-și fac din însușirea literaturii române o profesie, ci un instrument de îmbogățire a culturii lor generale. De remarcat că au apărut, în edituri de stat sau particulare, căteva lucrări de sinteză din universul operei unor excepționali scriitori, mai puțin cunoscuți de marele public, întrucât decenii în sir o întinsă parte a operei lor a fost proibită.

COORDONATE CULTURALE

Prof. univ. dr. ION DODU BĂLAN

3
poeziei lui Nichita Stănescu, Baudelaire, junimistii și Shakespeare, Alexandru Philippide și expresionismul, E. Lovinescu - după 50 de ani, creștinismul la români etc., toate deosebit de folositoare pregătirii studenților.

4
Cunoscutul critic și istoric literar **Mihai Ungheanu** oferă cititorilor, cu spiritul său îndrăzneț, îscoditor și însetat de adevăr, o imagine inedită asupra scriitorului "atât de român în haina lui străină" - cum îl numea poetul Al. Philippide. Cartea lui Ungheanu, apărută la Editura "Porto-Franco" din Galați, abordează o temă care părea tabu sau care, în orice caz, trebuia fals interpretată: **Panait Istrati și Kominternul**. Mihai Ungheanu aruncă o lumină nouă asupra gazetarului Panait Istrati și asupra opiniilor lui politice, care sfârșesc cu o tragică decepcie. Ungheanu polemizează cu minciuna de stânga ori de dreapta, cu ravagile stalinismului în credințele politice ale unor conștiințe pure, ca și Panait Istrati, cu scriitori francezi comuniști care nu l-au înțeles. E o carte temeinic documentată, scrisă cu talent, care luminează tâinute adevăruri, ceea ce n-au făcut monografiile de până acum.

5
Cercetătorul științific **Simion Ghiță** tipărește, la Editura "Porto-Franco" o carte temeinic documentată, intitulată **Titu Maiorescu și filosofia europeană**. Prin vastul ei orizont teoretic, cartea lui Simion Ghiță prezintă complexa și impunătoarea personalitate a marelui critic pe coordonatele filosofiei europene de la Kant și Schopenhauer la Herbert Spencer. Autorul reușește să ofere cititorilor o

imagină convingătoare a raporturilor dintre filosofia, cultura română, în genere, și literatura europeană, sublimând capacitatea spiritualității românești de asimilare creatoare a celei europene. În contextul numeroaselor exgeze despre Titu Maiorescu, lucrarea lui Simion Ghiță ocupă un loc aparte și marchează o contribuție esențială.

6

Volumul întâi din **Scurtă istorie a literaturii române**, publicat la Editura "Iviana" de eminentul critic și istoric literar, **Dumitru Micu**, - autorul unor remarcabile monografii consacrate lui Lucian Blaga, G. Călinescu, Tudor Arghezi, G. Coșbuc - se impune ca o lucrare de amplă sinteză, de la începuturile ei, până la simbolism, inclusiv. E o carte care poate suplini, prin caracterul ei documentat, prin vizuinea cuprinzătoare și judecările de valoare obiective, numeroase manuale școlare. Personalități literare, reviste, curente, de la iluminism la simbolism sunt prezentate cu un strălucit spirit de analiză și sinteză.

7

Un cercetător de marcă, **Marcel Duță**, autor al multor studii de istorie și teorie literară și a numeroase ediții critice de mare erudiție, a publicat o nouă ediție din **Istoria literaturii române**, compendiu de G. Călinescu. Nu e vorba, însă, de o simplă reeditare după toate criteriile textologiei, ci de o contribuție meritorie, în sensul că, într-un fel și într-o măsură acceptabile, editorul a colaborat cu autorul făcând minime corecturi și completări la această operă de sinteză, de o excepțională valoare și utilitate care n-ar trebui să lipsească din casa nici unui om cu dragoste de

carte.

Acum, la a cincea ediție, Marcel Duță aduce informația la zi, completând-o cu rezultatele noilor cercetări, necunoscute de Călinescu. Corecteață, unde era cazul, datele eronate bibliografice, unele notate chiar de G. Călinescu pe exemplarul său, aflat în Casa memorială. Marcel Duță pune după numele fiecărui autor anul nașterii și al morții, indică, la toate revistele literare, anul de apariție, ca și la operele cele mai de seamă; a realizat un indice de nume proprii, în final, foarte necesar și folositor, întrucât se dă și numele din registrul stării civile, până ce autorul să-și fi luat un pseudonim.

În sfârșit, Editura "Gramond" dă prin Marcel Duță un instrument de lucru tuturor celor ce studiază sau vor să se inițieze în literatura românească.

8

Alexandru Rosetti în evocări se intitulează volumul omagial, alcătuit, cu prilejul centenarului ilustrului profesor și lingvist. Foști elevi ai profesorului - care a îndeplinit funcții de șef de catedră, decan, rector - cercetători științifici de mare prestigiu, precum Mioara și Andrei Avram, Laurențiu Theban, Laura Vasiliu, profesori universitari: Valentin Lipatti, Grigore Brâncuș, Matilda Caragiu - Mariojeanu, Solomon Marcus, G. Macovescu, Paul Cornea, Ov. S. Crohmălniceanu sau din străinătate: Alf Lombard, Alphonse Juillard, Alexandru Ciorănescu, Dimitrie Copceag, Mitu Grosu, Florica Dimitrescu, Toma Pavel, Basarab Nicolescu, Radu Varia; scriitori: Petru Dumitriu, Vlaicu Bârna, Radu Boureanu, Ion Dodu Bălan, Liviu Călin, Cristian Popișteanu, Valeriu Râpeanu; academicieni: Eugen Simion, Ion

Coteanu, Eugen Coșeriu, Al. Balaci, Virgil Cîndeal, Gh. Mihăilă, Marius Sala și alții scriu în acest volum omagial despre personalitatea luminoasă a lui Al. Rosetti, despre omenia și umanismul său, despre capacitatea sa de a fi un om autentic, în carne și oase, de a iubi viața și a se manifesta ca un Mecenă al culturii române. Scriu despre disponibilitatea lui de a sprijini și promova tineretul, despre omul de știință și marele patriot.

Alcătuitoarea volumului a avut inspirația de a aduce din uitate impresiile unor scriitori, scrise în timpul vieții marelui dispărut: Gala Galaction, G. Călinescu, Șerban Cioculescu, Geo Dumitrescu.

O carte frumoasă, o carte pioasă, o lucrare de referință pentru cunoașterea unei epoci și a unui om care a ilustrat-o strălucit!

8

O carte efectiv captivantă, plăcută și folositoare, un document despre o originală personalitate creațoare, cum a fost profesorul, compozitorul și esteticianul **Dimitrie Cucliu**, publicat profesorul **Ion Bârsan** la Editura "Porto-Franco" din Galați. Scrisă pe baza convorbirilor pe care talentul profesor, cunosător de oameni, de muzică și de estetică, le-a avut cu scriitorul Cucliu, cartea rupe linolio negru al prejudecăților și ranchiunelor care acoperă figura luminoasă a maestrului și ne aduce sub ochi un om demn, plin de omenie, intelligent, intransigent cu sine și cu alții, devotat artei până la a accepta jertfa și mare patriot.

Din carte, personalitatea lui Dimitrie Cucliu se impune ca una exemplară pentru generațiile de azi și de mâine. Tineretul are ce învăță din ea!

ȘTIINȚA NAȚIUNII ȘI RAPORTUL NAȚIONAL-UNIVERSAL

Studiul "Știința națiunii", tipărit întâia oară în revista "Sociologie Românească", anul II, nr. 2-3, februarie-martie 1937, pp. 49-59, retipărit în "Sociologia Militans", I, 1946, București, pp. 186-198, însoțit de o Anexă care cuprinde "Insemnări, discuții, probleme" (pp. 198-244), a fost reprodus în "Opera", I, București, 1968, pp. 492-507. Ideea unui asemenea studiu răsărise în mintea lui Dimitrie Gusti în prelegerea de deschidere a primului său curs, la Iași, în 1910 și fusese rostită în 1919 în finalul studiului "Problema națiunii". "Știința națiunii", ca o știință socială concretă a unor ființe sociale particulare - scria el - trebuie să întrebuneze o metodă analitică, cu studii și observații minuțioase asupra fiecărei condiții de viață și manifestare a națiunii, înainte de a purcede la o concepție a ei necesară de sinteză".

Această sinteză nu putea fi concluză decât prin cercetări teoretice și aplicative complexe, puse prin "cunoaștere și acțiune în serviciul națiunii", pe care SOCIOLOGIA MILITANS a Școlii sociologice de la București, condusă și îndrumată de Dimitrie Gusti le acumulase vreme îndelungată până în 1937, prin cercetări teoretice bogate și prin aplicații, mai cu seamă la sate, care confirmau tezele programatice ale Școlii, teoretice și practice, cu căștigurile culturii și civilizației altor națiuni, le corectau sau le completau prin specificul lor național. Premisele lui Dimitrie Gusti și ale colaboratorilor lor erau realiste. "Viața socială a omenirii civilizate - menționa Dimitrie Gusti - se înfăptuiește în cuprinsul națiunilor. Națiunea este realitatea centrală, care însumează toate aspirațiile firești ale indivizilor și de la care pornesc, nu spre o nouă ființă, ci spre un nou plan de relații, toate relațiile internaționale. Națiunea este singura unitate socială care își ajunge să fie, în înțelesul că nu cere pentru deplinei ei realizare o unitate socială mai cuprindătoare, fiind în stare să-și creeze o lume proprie de valori, să-și stabilească un scop în sine și să-și afle mijloacele de înfăptuire, adică forța de organizare și propăsire în propria ei alcătuire. Nici o altă unitate socială nu ocupă un loc asemănător în domeniul vieții sociale".

Renumitul sociolog român a avut și meritul remarcabil de a fi considerat faptul că familia, biserică, școala, satele, orașele, altele, nu sunt în epoca statelor naționale unități sociale, ci subunități sociale. "Națiunea merită însă complet denumirea de unitate socială pentru că ea - socotea el în 1937 - nu depinde de o unitate mai mare".

Raportul național-universal ("naționalism-internaționalism") a trezit în epoca modernă cu deosebire, gălciu important, în care

Dimitrie Gusti - un uriaș al spiritului național românesc

"Națiunea este un vast atelier, plin de instrumente, care nu așteaptă decât un ochi abil pentru a fi întrebuințate. Gândul bun este rodnic numai urmat de faptă, menită a aduce realizarea lui întocmai. Si numai atunci el înseamnă o biruință și o înălțare".

Știința națiunii devine astfel o călăuză sigură în opera de reformă integrală, deschizându-și drumuri și orizonturi mari și săvârșind cel mai hotărâtor proces social, procesul de naționalizare a statului, a administrației, a învățământului, a educației prin cultură".

DIMITRIE GUSTI (1941)

ION MIHAIL POPESCU

adversarii de idei își aruncau unii altora epitele deloc măgulitoare. Românul Dimitrie Gusti, asemenea lui Mihai Eminescu, Titu Maiorescu și altor uriași ai spiritului național românesc, consideră că raportul naționalism-internaționalism nu exprimă realitatea care se exclud prin conținutul lor. "Internaționalism nu însemnează supranationalism sau cosmopolitism - preciza el, ci legătură între națiuni. Cu alte cuvinte, internaționalismul adevărat nu desfințează națiunile, ci le privește doar în raporturile dintre ele. Pe calea aceasta dobândim și conceptul just despre umanitate. Căci națiunile laolaltă în eforturile lor comune pe căile civilizației dă naștere umanității, nu în sensul anti-naționalist, al umanitaristilor fără patrie, ci în sensul naționalist, ca realitate care reflectă ființa națiunilor și energia creatoare a lor. Dincolori de națiuni nu se iveste umanitatea ca o lume de sine stătătoare, ci umanitatea ca totalitate a națiunilor, ca armonie a ființelor naționale, specifice". "Din clipa în care națiunea ni se înfățișează ca forma cea mai însemnată a vieții sociale moderne, știința societății, sociologia, trebuie să se constituie și ea, în primul rând, ca o știință a națiunii".

Numai pe acest drum, cu sururile, cu pogorâșurile și cu popasurile lui inevitabile, cum le-a reconstituit istoria - "cartea de mărturie a veacurilor" - cum a caracterizat-o Nicolae Bălcescu, trecut în umbra tăcerii după 1989 - și cu putință, prin eforturi comune prin solidarizarea axiologică a tuturor românilor în momentele de răscrucă ale mersului lor în marșul istoriei -

știința națiunii va deveni știința patriei, "o știință activă și creațoare, producătoare de responsabilități și datorii noi". Era nevoie de cunoașterea realității social-naționale, iar această cunoaștere devinea cunoaștere conceptualizată prin cercetarea celor 4 cadre (cosmetic, biologic, istoric și psihic) și a celor 4 manifestări ale vieții sociale (economice, spirituale, etico-juridice și politico-administrative), puse sub steagul voinei sociale și supuse Legii paralelismului sociologic. Acest fel de a cerceta realitatea socială "în serviciul Națiunii" a fost numit de Dimitrie Gusti monografie sociologică. "La un loc, într-o sinteză armonioasă și individuabilă, manifestările economice, spirituale, juridice și politice ale unei realități sociale - spunea el - formează adevărată cultură națională, cea mai înaltă formă de viață omenească. Iată ce realitate complexă este o națiune, ce elemente variate asimilează în unitatea ei ca existență și în creațiile ei de viață. O națiune nu se reduce nici numai la puterea ei de voine, nici numai la idealul ei de viață, nici la vreunul din factorii cosmic și biologic, istorici și psihici, sau la vreuna din manifestările ei, economice, spirituale, juridice și politice, ci le cuprinde pe toate într-o totalitate indisolubilă ca o singură ființă de relații de viață cu lumea care o înconjoară. Știința Națiunii trebuie să pornească de la această realitate și trebuie să ne-o înfățișeze neutrală în toată complexitatea și manifestările ei de viață".

Dimitrie Gusti nu s-a sfîrtit să mărturisească și să declare totdeauna că el este cetățean al Ro-

mâniei, nu cetățean al Universului sau al Umanitarismului fără patrie. Numai prin românilor activitatea și practice, puse în Serviciul națunii, el este și cetățean al Umanității în care statele naționale (patriile cu toți cetățenii lor) alcătuiesc părți componente, cu drepturi egale, dar și cu datorii egale. Din aceste motive, el s-a străduit și a izbutit să aplique realitatea sociale și naționale românești metoda monografică și să proiecteze viitorul României în sistemul statelor civilizate. Cercetând mijloacele prin care societatea românească putea să-și înfăptuiească idealul social, se ajunge la știința politică. De vreme ce Sociologia este, în sistemul său, știința realității sociale, iar realitatea socială este alcătuită din unități (subunități) sociale, nu era altă posibilitate de început decât cunoașterea satelor, în care mareea majoritate a populației își trăia, datorită viscidinilor și violenților istoriei, o soartă nemeritată. "Pentru studiul realității sociale românești, am socotit - menționa Dimitrie Gusti - că trebuie să începem cu satul. Unitățile sociale mai mari se studiază greu, ele trebuie cercetate mai târziu, după ce se cunosc îndeajuns unitățile mai restrânse. Tot așa orasele cer o muncă excepțională, fiind realitatea nu numai cantitativ mai întinsă, dar și mult mai complexă. De aceea sociologia orașelor trebuie să urmeze după sociologia satelor, pe temeiul datelor și mai ales a experienței făcute în monografii sătești. Programul nostru de lucru cuprinde însă de la început și aceste unități, deci monografii de sate, monografii de orașe, monografii de întreprinderi, monografii de județe, monografii de regiuni etnice și, în sfârșit, ca un rezultat final, Monografia sau știința națunii".

Dimitrie Gusti nu a înfăptuit acest program. Meritul lui considerabil este însă acela că l-a întocmit și, îndeosebi, credința sa, "că știința națunii nu este o utopie, ci un fapt perfect cu putință, chiar dacă este un act de mare curaj și de mare jertfă".

Programul lui Dimitrie Gusti, oricără de grandios era el, putea fi înfăptuit, căci prin introducerea Serviciului social obligatoriu - obligatoriu, dar limitat - în care toți intelectualii din România, în frunte cu oamenii de știință, geologii, geografi, biologii, antropologii, psihologii, istorici, economistii, etnografi, folcloristii, juriștii și alte categorii de absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior, alături și în completarea echipei monografice studențești, ar putea, printre-o bună organizare a muncii științifice, să înfrângă pieciile care par de nefrânț, contribuind, astfel, la cunoașterea și acțiunea de schimbare și înnoire a României, ca stat unitar, independent și național. "Cunoașterea de sine" a națiunii, fiind o condiție a constinței de sine și, deci, a putinței de a-și decide singură soarta și a se ridica pe cele mai înalte trepte ale realizării de sine, nu este o exagerare să cerem

mobilizarea pe un termen scurt a tuturor forțelor intelectuale, care împreună și conduse de un spirit suprem de sacrificiu, în slujba unei opere cu adevărat patriotică, vor putea înfăptui știința națunii, pe care unii o cred o operă a zeci de generații și care ar dura zeci de secole".

Marea lectie a lui Dimitrie Gusti constă în argumentarea că fără existența națiunilor - unitățile cele mai mari posibile, Umanitatea, ca totalitate a popoarelor (neamuri, națiunilor), este imposibilă, mai cu seamă acum, la sfârșitul mileniu II, când multă trămbiță "intrare în Europa" a statelor ex-sovietizate ar putea aduce românilor mai multe ponoase decât foloase. Tocmai dintră Washington și Moscova - via Bruxelles, prin harta "desenată" în 1995, privitoare la viitoarele sfere de influență în Europa, au, printre "soluțiile" propuse, și despărțirea României în două zone: Transilvania ar intra în zona "romano-catolică" a Europei, controlată de Occident, restul României - în zona "ortodoxă", sub influența Rusiei. Deserțiuniile desertoarelor și aruncă atunci vrăjile, iar "frăția universală" - despre care vorbea Dimitrie Gusti ar deveni, evident, o vorbă goală. Nădejdea că lucrurile se vor petrece altminteri duce la concluzia că îngenuncherea României va fi doar o simplă... iluzie, care va avea soarta tuturor iluziilor pierdute.

Dimitrie Gusti nu a izbutit să ducă până la capăt știința națunii, dar i-a înjighebat esența și i-a deschis perspectivele, socotind că și într-o ipotetică Federare a Statelor Europene națiunile vor fi egale, suverane, independente, cu specificul lor propriu, cu statute juridice egale, cu voine și de a-și spune ce pot și ce știu și de a face ce vor în marginile toleranței reciproce și ale respectului datorat fiecărei națiuni. Știința națunii - socotea el în 1937 - va determina Etica și Politica națunii prin care neamul își va găsi drumul adevăratei realizări de sine".

Desigur, între Sociologie, Etică și Politică există o legătură de continuitate în procesul de cunoaștere și de acțiune asupra unei realități sociale și naționale, iar aceste realități nu sunt structuri statice, ci dinamice, cîrmuite de un ideal etic. Națiunile nu fac exceptie de la această regularitate. "Drumul lor n-ar fi înțeles - consideră Dimitrie Gusti - fără raportarea la idealul pe care îl urmăresc. Totuși, idealul nu este întotdeauna limpede întrăvăzut și națiunile se străduiesc adeseori pentru idealuri străine, nepotrivite cu firea lor. De aceea se impune o cercetare amănunțită a idealului național, problemă care constituie Etica națunii. Până acum singurul izvor temeinic pentru Etica națunii a fost Istoria națională. Se cere însă o cunoaștere mai amănunțită, pe care n-o poate da decât știința realității naționale prezente, știința națunii. Pe temeiul acesteia se va putea stabili, în sfârșit, adevăratul ideal național, care să nu însemneze o înstrăinare, o îndepărțare de la linia istorică a neamului, ci o dezvoltare maximă, spre desăvârsire, a tuturor putințelor lui firești".

Cum era însă posibilă (și reală) Politica națunii (știința mijloacelor prin care națiunea va putea realiza idealul național)? "Si problema aceasta e deosebit de însemnată, căci nu e deajuns să se stabilească un ideal, trebuie să se fixeze și căile prin care el poate fi înfăptuit cu adevărat. Mijloacele nepotrivite pot să ne îndepărteze de ideal sau chiar să ne pună în situația să nu-l mai ajungem niciodată. De aceea reformele sociale, menite să ne ducă treptat la realizarea idealului național, trebuie să pornească de la nevoile permanente, care dau culoarea de actualitate problemelor naționale".

Spirit din spiritul neamului românesc și sânge din săngele acestui neam, Dimitrie Gusti a știut ce vrea și a spus ce a vrut, reușind să pună în sistemul său știința națunii în termeni noi și să propună soluții originale, încât deviza vieții și faptelor lui - "PRO SCIENTIA ET PATRIA" - împreună frumusețea gândirii cu trăinicia faptelor, rămâne nu numai valabilă, ci și actuală, izvor de înălțare a tuturor românilor spre piscurile ADEVĂRULUI, BINELUI și FRUMOSULUI.

Teatrul Național din București și-a inaugurat stagionea 1995-1996 cu premiera piesei "ROMEO ȘI JULIETA", de W. Shakespeare - spectacol demn de toată atenția publicului.

Cultura democrației și opinia publică

(Continuare din pag. 1)

În timpurile de egalitate, oamenii n-au nici o încredere unii în alții, datorită similitudinilor; dar tocmai această similitudine le dă o încredere aproape nelimitată în judecata publicului; căci nu li se pare plauzibil, ca având toți capacitatea intelectuale asemănătoare, adevărul să nu fie de partea celor mai mulți" 3). Tocqueville se referea la "puterea sterilizantă a opiniei publice", adică la capacitatea ei de a elimina, prin cunoaștere și inteligență, prin supunere conștientă față de legi și norme civice, larg recunoscute, maladiile sau răul din societate, abaterile de la lege, fie datorate necunoașterii, fie relei intenții. Cu alte cuvinte, este vorba despre puterea opiniei publice în înțelesul ei sociologic modern de a contribui la "însănătoșirea vieții sociale", la promovarea adevăratelor valori.

În ce ne privește, am abordat pe larg asemenea probleme în ciclul de articole "Opinia publică, democrația și statul de drept", publicate recent în revista "Opinia națională".

Social și istoric, intră în dezbatere distincția dintre democrația ca stare socială egală și democrația ca instituții politice libere, care dau naștere guvernării democratice reprezentative și statului de drept, care să întruchipeze deopotrivă progresul social în om și progresul mecanismelor de conducere socială.

Asemenea "parametri sociali" sau indicatori relevanți ai gradului de afirmare a democrației, sunt însă, uneori, receptați și utilizati confuz, unilateral în procesul tranzitiei, după cum se resimte și în societatea română.

nească din ultimii 5-6 ani. Astfel, când se discută despre legi sau despre aplicarea acestora, despre instituții ale democrației moderne, cum sunt statul de drept, unii oameni politici se rezumă, evident subiectiv, la comparații cu alte țări, ignorându-se că în lumea modernă, în țările prezentate ca având "tradiție democratică", această tradiție se bazează pe cel puțin doi "piloni" construiți timp de decenii și chiar secole, dar și consolidări continuu, sub încercarea seismelor sociale, și anume unul dintre acești piloni, elaborarea democratică a legilor, iar al doilea, domnia legii în societate. În legătură cu asemenea aspecte este îndreptățit a spune, judecând după diverse manifestări din ultimii ani, că asocierea democrației, a statului de drept, precum și a reformelor sociale și economice cu practici și stări ce contravin ordinii și civilizației s-au arătat și se arată a fi un pericol real pentru tranzitie, pentru ieșirea societății românești la liman. De aici și cerința imperioasă de a fi reabilitată, principal și practic, ideea de ordine socială și de drept, dat fiind că, în absența acestora, societatea își altereză esența umană.

1) Alexis de Tocqueville, *De la démocratie en Amérique, Introduction, Galimard, 1961, vol. II, partea a III-a, pag. 189;*

2) Pierre Manent, *Istoria intelectuală a liberalismului, zece lecții, Humanitas, București, 1992, pag. 164-166;*

3) Idem, pag. 167-168.

o economie mixtă, jumătate de tip capitalist, jumătate de tip socialist, cum susține profesorul francez Mattei Dogan în carte sa **Economia mixtă**. După opinia economistului german M. Lampert, exprimată în lucrarea sa, apărută recent și în limba română, **Ordinea economică și socială** "problematica modelului economic de piață cîntărește greu în două domenii: în domeniul social și în acela al dirijării întregului sistem". Astfel, statul a căpătat funcția de regulator social.

Statul social de drept, denumit în literatura de specialitate din străinătate statul "providenței" sau al "bunăstării generale", a apărut în "embrion" la sfârșitul secolului trecut în unele țări europene, iar formarea lui s-a amplificat după cel de-al doilea război mondial.

Realitatea atestă că statul social de drept, creat în Europa occidentală sub presiunea mișcării muncitorești din aceste țări, cunoaște o tendință de largă extindere și de consolidare nu numai a conceptului, ci și sub raportul pragmatic, pe termen mediu și lung. Forțele politice de stânga și de centru-stânga și nu numai cele existente în Europa occidentală și-au propus, prin programele lor, o alternativă

privind crearea și consolidarea statului social de drept. Pe traectoria unui asemenea tip de stat s-au înscris și multe țări aflate în tranzitie. Acestea ar putea reprezenta o replică la concepțiile cu privire la statul socialist care subestimează, încalcă, după cum am văzut, grosolan principiile statului de drept. Un atare proces se produce pe cale evolutivă, prin reforme parlamentare și nu prin răsturnări revoluționare.

Într-o asemenea viziune ar dobândi un sens și societatea românească, fiind proiectată, clădită pe pilonii statului social de drept, care este întemeiat pe justiție socială, echitate și solidaritate, se opune individualismului și egoismului liberal exacerbat, ce au dominat economia cu secole în urmă, și care presupune, în anumite limite, acceptarea colectivismului rational și uman.

Existența statului social de drept este legată nu de prezența unei economii în sine, unilaterală, profitabilă numai pentru anumite categorii sociale, ci implică o relație de reciprocitate între eficacitate și bunăstare generală. Acest raport ar însemna ca orice sporuri de producție, practic vorbind, să fie împărtășite între patronat și salariați, indi-

ferent de forma de proprietate. Cheltuielile sociale la scară întregii societăți contribuie indirect la creșterea rentabilității capitalului, prin scăderea costului utilizării forței de muncă și menținerea armoniei între diferențele categoriilor sociale.

După opinia mea, statul social de drept este prototipul ideal al statului postcapitalist și simbolizează o nouă etapă în dezvoltarea societății. Acest tip de stat este de esență umanistă. Profesorul Anghel Rugină, în lucrarea sa "Este posibil un miracol economic în România?", militează cu argumente științifice, după părerea mea imbatabile, pentru edificarea unui stat social de drept în România, elaborând și modalități ce se pot constitui oricând într-o alternativă viabilă.

Prin îmbinarea și armonizarea domeniilor economicului cu socialul, prin promovarea simultană a elementelor de reformă în ambele sectoare, statul va dobândi acele dimensiuni specifice unui stat social de drept, trăsăturile sale rapace și inumane estompându-se treptat, societatea românească devenind ceea ce Constituția a prevăzut încă în urmă cu trei ani.

DIN PRESA INTERNATIONALĂ

O evaluare la scară mondială:

"Munca invizibilă a femeii" valorează 11 000 de miliarde de dolari pe an

(Agenția France Press, despre Raportul P.N.U.D.)

Analizând în Raportul său anual pe 1995 probleme privind ocuparea și salarizarea forței de muncă, accesul la puterea politică și economică, starea sănătății și școlarizarea populației, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) reprezintă comunității mondiale discriminările socio-economice cărora le sunt supuse femeile.

Nici o țară "nu tratează femeile în mod egal cu bărbații", constată Raportul PNUD cu două săptămâni înainte de deschiderea la Beijing a celei de a patra Conferințe mondiale a ONU privind situația femeilor (4-15 septembrie).

Raportul PNUD evidențiază disparițările dintre bărbați și femei existente în 174 de țări pe baza unui "indicator special pe sexe privind dezvoltarea umană". Nu constituie, desigur, o surpriză faptul că, în conformitate cu acest indicator, în fruntea listei statelor se află patru țări nordice (Suedia, Finlanda, Norvegia și Danemarca), ele fiind urmate de Statele Unite, Australia, Franța, Japonia și Canada.

Țările din America de Sud ocupă în acest clasament un loc de mijloc (cele mai bine plasate dintre ele din acest punct de vedere sunt Uruguayul, Argentina, Costa Rica, Chile, Mexicul și Cuba), acest lucru fiind valabil și pentru unele țări arabe (Bahrein, Kuwait, Tunisia). Cei mai scăzi indici în această privință se înregistrează în

schimb în Africa (Burkina Faso, Etiopia, Yemen, Mali, Sierra Leone etc.) și Asia (Bangladesh, India, Afganistan etc.).

Pretutindeni în lume femeile efectuează un număr mai mare de ore de muncă pe zi decât bărbații, având în vedere treburile casnice și activitatea cu caracter social îndeplinite de ele, care nu sunt luate în considerație, constituind o "muncă invizibilă", arată PNUD. Raportul organizației denunță de asemenea inegalitatea cronică dintre femei și bărbați în ceea ce privește salariile, ale primelor fiind cu 30-40 la sută mai mici decât ale celor din urmă.

Conform aceluiași raport, subremunerarea femeilor și "munca lor invizibilă" înseamnă, traduse în termeni financieri, 11000 de miliarde dolari pe an.

Pe de altă parte, PNUD a stabilit un indice de participare a femeilor la viața economică și politică, pe baza numărului de femei alese deputați, încadrăți în muncă, exercitând profesii liberale și tehnice.

Locul de "onoare" revine, și din acest punct de vedere, primelor patru țări menționate la început - Suedia, Norvegia, Finlanda, Danemarca -, urmate de Canada, Noua Zeelandă, Olanda și SUA. Cuba, estimată PNUD, este bine plasată în această privință, ocupând locul al 16-lea, la fel ca și Costa Rica (22), China (23), Spania (26), Japonia (27), Franța (31).

Cele mai multe dintre țările Americii Latine ocupă sub acest raport o poziție medie (Honduras - locul 39, Peru - 41,

Salvador - 44), ele devansând o serie de state asiatici (Nepal - locul 73, Sri Lanka - 79, Bangladesh - 80).

Ultimile în această listă sunt țările arabe (Maroc - locul 85, Algeria - 87, Tunisia - 91, Kuweit - 93, Emiratele Arabe Unite - 94) și cele subsahariene (Congo - locul 104, Zair - 107, Togo - 110, Mauritania - 111, Coasta de Fildeș - 112).

Numai voîntă politică poate asigura egalitatea în asemenea țări, precum China, avertizează PNUD, menționând că în Sri Lanka sau Zimbabwe femeile adulte au fost alfabetizate în proporție de peste 70 la sută și că Nicaragua cheltuiește pentru ocrotirea sănătății tot atâtea procente din PIB, ca și Spania sau Japonia.

Printre cele mai importante date menționate în raportul PNUD cu privire la femei se situează și următoarele:

- femeile constituie 70 la sută din cele 1,3 miliarde de persoane care trăiesc în prezent în lume sub pragul sărăciei absolute;

- ele reprezintă, de asemenea, două treimi din cei un miliard de analfabeți de pe planetă;

- în fiecare an mor circa o jumătate de milioane de femei din cauza bolilor patologice legate de maternitate, 30 la sută dintre acestea fiind adolescente;

- 30 de milioane de femei nu recurg la nici un mijloc de planificare familială, estimându-se că în fiecare an 100000 dintre ele mor în urma avorturilor clandestine.

În Raportul PNUD sunt formulate o serie de propuneri privind îmbunătățirea situației femeilor, ele având în vedere crearea unui Observator Internațional (Women's World Watch), promovarea femeilor în posturi de decizie, aplicarea unor măsuri cu caracter social (programe de muncă flexibile, împărtirea sarcinilor casnice cu bărbații, educația pentru toți etc...).

Spre ce fel de societate ne îndreptăm?

(Continuare din pag. 1)

Chiar experiența țărilor cu economie socială de piață, fie dezvoltate, fie în curs de dezvoltare, ne arată că liberalizarea nu constituie un scop în sine, că o asemenea deschidere nu se poate face în detrimentul componentelor de ordin social ale societății.

Din această perspectivă, apreciez că nevoia reconsiderării obiectivelor reformei economice, între opțiunile ei fundamentale înscriindu-se efectiv construirea statului social de drept, a devenit acută. Mesajele din această direcție au mai fost, declarări și asigurări să au mai făcut pe multe lunci de undă, dar, din nefericire, faptele încă nu se întrezăresc, refuzul să se materializeze.

Ce rațiuni avem în vedere când pledăm pentru un stat

ROLUL MARILOR PUTERI ÎN VIAȚA COMUNITĂȚII INTERNAȚIONALE

VALENTIN LIPATTI

Nu trebuie să fii un om prea scolit pentru a fi conștient de rolul pe care, ieri ca și azi, marile puteri nu au încetat să-l joace în viața comunității internaționale. Jumătatea de secol care a trecut de la sfârșitul celui de-al doilea război mondial a fost plină de învățăminte și în această privință. Am asistat astfel, în perioada postbelică, împărăță de servitul "războiului rece", la preeminența a două superputeri, Statele Unite ale Americii și Uniunea Sovietică, care au instaurat, după cum stie, un sistem hegemonic bipolar. Cu toate că relația dintre ei a fost, în esență, o relație contradictorie, plămădită din rivalitate și complicitate, americanii și sovieticii și-au impus pretutindeni opțiunile fără să se sincrisească prea tare de interesele aliaților lor, mai mari sau mai mici. Această hegemonie bipolară s-a bazat pe politica înarmărilor și pe acțiunea blocurilor militare opuse, iar era nucleară, începută la 6 august 1945, nu a făcut decât să confere Washingtonului și Moscovei un leadership greu de contestat. În această jumătate de veac, dreptul forței a coexistat cu forța dreptului, redusă de cele mai multe ori la manifestări nesemnificative. Au existat, desigur, și momente de excepție, precum intrarea masivă în Organizația Națiunilor Unite a țărilor "lumii a treia", ceea ce a fost de natură să le confere acestora o pondere decisivă în activitățile forumului mondial, sau, la nivelul continentului nostru, ținerea în anii '70 a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, care s-a impus ca un model democratic de negocieri, capabil să estompeze în bună măsură supremația celor mari.

Mutării intervenute după 1989 pe eșchierul european au schimbat în profunzime configurația politică postbelică. Prăbușirea "socialismului real" în țările est-europene și dispariția Uniunii Sovietice au permis Statelor Unite ale Americii să rămână, fără doar și poate, singura supraputere în plan politic, economic și militar. În aceste condiții, era de așteptat ca falimentul sistemului comunist totalitar în Europa și triumful democrației de tip occidental să permită o așezare mai dreaptă a relațiilor internaționale, capabilă să asigure un parteneriat autentic între toate națiunile, fie ele mari, mijlocii sau mici. Într-o astfel de perspectivă, chemată să ducă la instaurarea unei noi ordini mondiale, Organizația Națiunilor Unite, instituțiile sale specializate, ca și organismele regionale cu profil politic, militar, economic, științific sau cultural, ar fi trebuit să se călăuzească neabăut după normele și principiile dreptului internațional, așa cum sunt ele stipulate în Carta ONU. În Actul final de la Helsinki, în Carta de la Paris pentru o nouă Europă și în alte documente internaționale de relevanță majoră. Si aceasta, cu atât mai mult, cu cât o serie de fenomene negative și-au pus amprenta pe epoca pe care o trăim: conflicte interne și exacerbare a naționalismului șovin, crize și războaie locale, acutizare a decalajului Nord-Sud și a discrepanței sociale și economice dintre Vestul și Estul Europei, accelerarea a migrației, acțiuni destabilizatoare ale integrismului islamic și terorismului internațional, recrudescență a mișcărilor politice de extremă-dreapta, proliferarea crimei organizate, a traficului de arme și de stupefante, expansiunea unor boli ca SIDA, cancerul, tuberculoza sau paludismul și multe altele.

Într-o astfel de lume complexă și contradictorie, marcată de pre-faceri profunde, care a fost - cel puțin până acum - comportamentul marilor puteri? El a rămas, practic, neschimbător, chiar dacă "războiul rece" a luat sfârșit și, odată cu el, a dispărut rațiunea de a fi a sistemului de hegemonie bipolară. Astfel,

Statele Unite ale Americii și-au arrogat rolul de jandarm mondial, impunându-și cu brutalitate opțiunile ori de câte ori li s-a părut că o națiune sau alta se îndepărtează de la idealul de viață american. Politica sancțiunilor economice, practicată direct sau indirect de SUA împotriva unor țări ca Irakul, Libia, Cuba sau Republica Federală Iugoslavia, este o dovadă eloventă a modului în care Washingtonul înțelege să împedesească pe cei refractari. Controlând în continuare politica NATO și exercitându-și tot mai mult autoritatea asupra Consiliului de Securitate al ONU, Statele Unite își iau, bunăoară, libertatea să lanseze, prin intermediul NATO, bombardamente năprasnice împotriva sărbătorilor bosniaci, pe motivul că în acest fel vor spori șansele de restabilirea păcii în spațiul fostei Iugoslavii... La rândul ei, Rusia nu înțelege să renunțe la pretențiile și practicile imperiale ale răposatei URSS. Neînfricatul popor cecen este martirizat deoarece dorește să fie independent, în timp ce trupele rusești uită să se retragă de pe teritoriul altor țări. Dornic să nu-și piardă prestigiul de mare putere, Franța președintelui Chirac nu renunță la experiențele nucleare, și aceasta în povida valului de proteste pe care o astfel de opțiune îl stârnește în lume. După ce a digerat că de către costurile reunificării, Germania înțelege să se comporte tot mai mult ca o mare putere, înconjurate de state clientelare. O notă aparte fac, cel puțin deocamdată, mari puteri asiatici, precum China

sau Japonia, dormice să respecte regulile de conduită internațională. Dar privată în ansamblul ei, acțiunea marilor puteri în viața comunității internaționale nescoteste de cele mai multe ori interesele legitime ale celorlați națiuni, îndeosebi ale celor mici și mijlocii, rămânând tributară practicilor trecutului. Nerecurgerea la forță sau la amenințarea cu forță, egalitatea suverană a statelor, neamestecul în treburile lor interne, reglementarea exclusiv pe cale pașnică a diferențelor internaționale sunt, din nefericire, principii încălcate sistematic cu precădere de cei puternici.

O reașezare mai echitabilă a relațiilor internaționale, care să ducă la un parteneriat efectiv între națiuni, va depinde prin urmare de comportamentul fiecărui stat și, în primul rând, de cel al marilor puteri. O nouă ordine mondială, stabilă și prosperă, nu va fi cu putință decât dacă acestea vor înțelege să-și promoveze interesele fără a le leza pe ale altora. Configurația lumii celui de-al treilea mileniu este condiționată în mare măsură de felul în care țările dezvoltate și puternice și vor asuma rolul ce le revine în viața comunității mondiale. Altfel, va trebui să mergem în continuare pe vechile făgușuri ale politicii de forță și de subordonare și să aşteptăm mult și bine ca normele dreptului și ale moralei internaționale să fie victorioase în cele din urmă. ■

Adevărurile istoriei nu pot fi ascunse (II)

Prof.dr.doc. TITU GEORGESCU

Memorandumul suferințelor românești

Maghiarizarea era o obsesie pentru guvernul Ungariei. K. Geza scria în 1898: "Sau îi maghiarizăm pe toți sau vom dispărea; tertium non datur". Statistici ale Budapestei, publicate în "Révai Nagy Lexikona", prezintă și cifre de dinamică demografică. În 1910, deși ungurii aveau cea mai mică natalitate din Europa (spor natural de 2,2 la mie față de 8,7 la mie la români), populația lor crește cu circa 80%, iar a românilor cu nici 25%. Pe seama cui s-a dublat populația maghiară?

Conferința românilor de la Sibiu decide întocmirea unui nou Memorandum către Curtea de la Viena. Memorandumul, din ianuarie 1892, va fi semnat de 300 de intelectuali români, mulți dintre ei fiind arestați și întemnițați din ordinele guvernului maghiar, ceilalți reușind să răspândească în Europa "Memorandumul suferințelor românești". Procesul intentat de autoritățile maghiare liderilor memoriandiști s-a transformat într-o tribună de luptă pentru afirmarea drepturilor românilor nu numai în aria românească, ci și pe tot întinsul Europei. Manifestarea publică, de la Cluj, din mai 1894, de solidarizare cu memorandiștii, a avut un larg ecou în țările europene. "Gazeta Transilvaniei" scria: "Ziua de 7 mai 1894 va fi pentru deapurarea înscrișii cu litere de aur în paginile istoriei poporului român ca zi epică, ca o zi de triumf al conștiinței naționale, ca o zi de

izbândă a civilizației europene..."

La Paris, Londra, Bruxelles, Roma și alte capitale europene s-au organizat adunări în sprijinul românilor, la care au participat îndeosebi intelectuali, personalități marcante ale vieții publice științifice, culturale, precum E. Zola, Fr. Mistral, G. Clemenceau. Într-o Notă trimisă ministrului de externe al Belgiei, ambasadorul acestei țări la Viena sublinia că "în prezent persecuțiile împotriva românilor nu mai sunt o închipuire, ci o tristă realitate".

În presa franceză, italiană și engleză, transilvănenii primeau încurajări cum nu se manifestaseră până atunci. "Prin brutalitatea procedeeelor sale, guvernul maghiar a provocat o mișcare deosebită de simpatie în favoarea oprimaților - scria un cotidian francez - și se întrevede momentul când problema românească devine o problemă europeană". Parlamentul italian a transmis Parlamentului de la București o moțiune de solidaritate cu români oprimați în Transilvania. La marea adunare publică de la Paris, din 11 mai 1894, istoricii E. Lavisse și E. Picot au condamnat monarhia austro-ungară asuprите a milioane de români și slavi. Universitățile din Lyon, Graz, Geneva și-au manifestat atașamentul pentru cauza românească și a tuturor naționalităților oprimate din Ungaria.

Europa era la curent cu deznaționalizarea și oprimarea românilor din Transilvania care luase forme aberante la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX. G. Cle-

menceau scria: "Școlile românești sunt susținute prin subscrise private iar în ele învățământul e impus și făcut în limba maghiară. Români sunt lipsiți de orice drepturi politice... Libertatea presei e absolut iluzorie". Scriind despre români, care "în la naționalitatea lor, la religia și la limba lor", "Le Figaro", din 8 mai 1894, afirmă cu adresă la guvernul din Budapesta: "Liberalismul, de care el face atâtă cauză în relațile cu Austria, nu există atunci când este vorba de naționalitățile supimate de elementul maghiar".

Campania de lichidare a românilor ca națiune

La începutul secolului XX, s-a declanșat o campanie și mai sălbatică de maghiarizare a populației românești; școlile românești, susținute de locuitori, au fost supuse unei ofensive cumplite pentru desființare iar limba română, în cele mai nefinsemnante instituții, a fost interzisă. Intelectualii români, spre a nu-și putea cultiva limba și întregine rezistența contra maghiarizării, au fost trimiși, mulți dintre ei, în orașe din Ungaria unde erau siliți să se integreze unei alte spiritualități. De la societățile de maghiarizare a populației din Budapesta, s-a ajuns la societățile pentru maghiarizarea slovacilor, germanilor și românilor din Transilvania și Slovacia. La începutul secolului XX, erau răspândite, în primăriile, tribunalele, școlile din Transilvania, carnea: Cum să maghiarizăm numele de familie? și Instrucțiuni privitoare la maghiarizarea numerelor. "Societatea transilvană pentru cultura maghiară" susținea peste o sută de școli maghiare în satele românești. Elevii și studenții care frecventa liceele și universitățile maghiare erau siliți să-și schimbe numele.

Români, socotiți a fi deosebit de prolifici, ajung în 1910, în statisticile oficiale, să reprezinte 2.949.032 față de 2.470.069 în 1869; deci numai aproximativ o creștere de jumătate de milion, în timp ce populația maghiară crește, în același interval, de la 6.156.421 la 10.060.575 - cu aproape patru milioane mai mult. La coeficientul mare de falsificare trebuie neapărat adăugat cel de maghiarizare a naționalităților între care români erau cei mai mulți.

Politica de deznaționalizare din Ungaria nu mai era un secret pentru Europa civilizată. Baronul Banffy Dezso declară în 1906: "Interesele Ungariei cer ca statul național să fie întemeiat pe șovinismul cel mai neîndupărat". În schimb, cunoscutul sociolog maghiar Iaszi Oskar scria: "Orbit de ură națională junkerul maghiar de-abia consideră pe nemaghiari ca oameni; administrația și justiția într-o limbă străină agravează năpăstuirea poporului; școala, care are drept scop maghiarizarea, menține naționalitățile pe o treaptă inferioară". Scriitorul norvegian B. Björnson, refuzând invitația pentru Congresul interparlamentar din 1907, de la Budapesta, arăta că s-a convins de "nedreptățile pe care Ungaria le comite față de celelalte naționalități", că "am început să detest șovinismul său" și conchidea: "Sunt convins că în afara Ungariei nu mai există nimici în Europa care să aibă aceleasi simțăminte și, credeți-mă, că aceste injustiții mai devreme sau mai târziu vor duce Ungaria la pieire".

Spre mai buna cunoaștere a ceea ce se petreceea în centrul Europei, la începutul secolului XX, este concludentă politica promovată de contele I. Tisza și, apoi, de contele A. Appony. La indicațiile acestora, a apărut la Budapesta, în 1907, o carte de peste nouă sute de pagini, doar în 25 de exemplare, intitulată: România din Ungaria. Pentru între-

bunțare confidențială în care era dezvoltată concepția de lichidare a românilor ca națiune. Legiurile din 1907 și 1914 au venit în întâmpinarea realizării concepției din această lucrare. Proiectele contelui Bethlen erau de o "severitate draconică", așa cum cerea fostul prim-ministrul Tisza. Numai între 1908 și 1910, s-au închis în Transilvania 420 de școli românești întreținute de populație.

Marele scriitor maghiar I. Oszkar, referindu-se la legile școlare deznaționalizante ale lui Appony, sublinia: "S-a primit o lege școlară de care nu se mai văzuse în Europa... Aceste dispozitii pot fi extinse astfel încât toate naționalitățile vor fi înăbușite prin ea. A smulge pe copii de la limba mamelor și tot așa ca a smulge copii flămânzi de la sănătul maicii lor... În onoarea acestui spirit protector adun eu acum martori și documente de la popoarele oprimate". L. Tolstoi scria că Appony "nu recunoaște nemaghiarilor din Ungaria nici măcar calitatea de oameni. Oricine, cu mintea sănătoasă trebuie să smulgă masca mincinoasă de pe fața acestui om, pentru a arăta lumii întregi că nu este un binefăcător, ci o pasăre de pradă".

Gouvernele Ungariei au încercat să atragă papalitatea și lumea catolică a Europei în acțiunea de lichidare a națiunii române din Transilvania. Pentru aceasta, ele au pornit o campanie deșănzată împotriva bisericii ortodoxe și au încercat să se folosească de biserică greco-catolică, de ortodoxia transilvană ce făcuse compromis cu catolicismul. La începutul secolului, Al. Vaida Voievod, cel care scrisese articolul "Români ori catolici", atenționa forurile superioare clericale asupra faptului că încercarea de a folosi Biserica Unită pentru a catoliciza pe români va face ca "toți să trecum în sănătul Bisericii Ortodoxe Române". Lumea catolică europeană nu a sprijinit însă acțiunile de oprimare a bisericilor românești de către guvernările Ungariei.

Marele istoric englez S. Watson, referindu-se direct la Transilvania, aprecia că Marea Britanie este dezinformată în privința problemelor din Imperiul austro-ungar. "Eu am venit în Ungaria îndemnat de simpatiile mele către poporul ungar și îndeosebi către partidul lui Kossuth, care s-a bucurat ba încă se mai bucură și astăzi de multă considerație în cercurile politice din Anglia - scrie el. M-am încredințat, însă, în cele din urmă, că oamenii de stat ai maghiarilor nu sunt de bună credință, stăruie într-o politică nu numai greșită, ci, totodată, și premedioasă chiar pentru Ungaria, iar compatrioții mei sunt rău informați despre cele ce se petrec în regatul ungar". Watson releva, în același timp, sistemul politic anacronic din Ungaria "unde e practicată opri-marea de o singură rasă dominantă pentru a despăia toate celelalte nații de cele mai firești drepturi". Istorul englez califica acest sistem drept "una din cele mai murdare plete pe pajura civilizației europene". Watson avea să viziteze Transilvania, coborând și la sud de Carpați unde i-a cunoscut bine pe români. El va căuta să dea o imagine că mai reală opiniei europene despre România și istoria sa. Scriind despre trecutul românilor, el releva: "Vicisitudinile istoriei României ascund un dramatism ce trebuie recunoscut, iar istoria Europei nu oferă un alt exemplu mai frapant".

Deosebit de frapantă era, întradevar, situația românilor din Transilvania, care, după întregirea României, la 1 decembrie 1918, se găseau în parte maghiarizați. Mai mult de jumătate din "populația maghiară" din Transilvania era însă alcătuită din români. Adevărurile sunt cuprinse în arhivele istoriei.

PERMANENȚE ROMÂNEȘTI

SIMION MEHEDINȚI

Între personalitățile românești cu o largă deschidere teoretică ale acestui veac, care a elaborat lucrări în cele mai diverse domenii ale științei și culturii s-a numărat și întemeitorul geografiei moderne din țara noastră, Simion Mehedinți. El s-a născut în 1868 la Soveja și a devenit profesor de geografie în 1899 la Universitatea din București, post pe care l-a onorat timp de peste 50 de ani. Savant, om politic, și gânditor de seamă, Simion Mehedinți a publicat lucrări de geografie a patriei dar și de pedagogie (adresate direct dascălilor și tineretului studios), de filosofie, îndeosebi de filosofia culturii și de gnoseologie, precum și de politologie. Într-lucrările de politologie menționate: *Politica de vorbe și omul politic* (1920), *Poporul* (1921), *Partidele politice și statul corporativ* (1931), *Omul de stat* (1939), *Vechimea poporului român și legăturile cu elementele alogene* (1924) și altele. Opera sa politologică abordând o tematică diversă, actuală și astăzi se cere abia de acum încolo cercetată și pusă în valoare.

"Patriotismul nu poate fi o atitudine de ocazie, ci o virtute"

Pentru marele geograf problema națională rămâne însă axială, ea străbătând întreaga sa operă geografică, politică, filosofică și pedagogică. Pentru că geograful a fost dublat în cazul lui Simion Mehedinți de etnograf, politolog, filosof și pedagog, dar și de parlamentar în mai multe legislaturi și de patriotul și democratul ieșit din rândul poporului de jos, al tărânnimii, ale cărei interese le-a apărat. Mehedinți a căutat, totodată, să elaboreze reperete teoretice și istorice ale dezvoltării națiunilor, ale celei române cu deosebire. În multe privințe Simion Mehedinți a fost, nu numai un admirator al lui Eminescu, ci și un continuator al acestuia în teoria sa politică. El urmează nu numai patriotismul fierbinte al Luceafărului poeziei românești, românismul eminescian ca formă de naționalism și patriotism, de apărare a drepturilor istorice ale poporului nostru, ci și paragramele lui teoretice. Naționalismul ca patriotism, propriu în fond fiecărui popor, explica Mehedinți, "nu poate fi

Ideea națională și educația

O aspirație legitimă a învățământului românesc devenită realitate

Anul 1918, anul Unirii, a fost unul din cei mai frâmântați și mai semnificativi din istoria învățământului românesc. Un an fertil, marcat de asiduie căutări consacrate elaborării bazelor învățământului românesc în Noua Românie. Căutări în toate sensurile și în toate direcțiile. 1918 s-a singularizat și prin faptul că la Ministerul Învățământului și Cultelor, în acel an, au funcționat nu mai puțin de cinci miniștri, schimbăți de șapte ori (de două ori au fost rechemați la minister aceleași persoane). Într-aceștia s-a aflat și marele nostru om de știință și de școală - Simion Mehedinți. În scurta perioadă în care a lucrat în fruntea ministerului, pornind de la necesitățile prezante, dar și fundamentale ale învățământului românesc, S. Mehedinți a acționat în cîteva dreccii majore: realizarea autonomiei învățământului ("adică a deslipirii lui de clăburi politice"), asigurarea stabilității învățământului și a cadrelor didactice (adică o stabilitate "nepărată de influențele politice"); inițierea Legii eforilor (ca punct de plecare al unei Legi a învățământului, ca mijloc de a crea venituri școlilor rurale și de a plasa sub ocrotirea fruntașilor satului) și a Legii "școlilor pregătitoare" și "seminariilor normale", ca școli secundare echivalente cu cele din mediul urban, pentru ridicarea nivelului "învățăturii din sate".

La toate acestea s-a adăugat și înființarea "seminarului normal superior", care - preciza S. Mehedinți - "deschidea chiar și celui

mai umilit copil de sătean calea spre studii de nivel universitar".

Era vorba, deci, despre o operă de construcție legislativă școlară care răspundea nu numai marilor comandamente sociale ale epocii, ci și unor aspirații profunde și legitime, de creare a posibilităților de pregătire superioară a învățătorilor - categorie profesională de bază a oricărui sistem de învățământ național. Din păcate, deși toate aceste inițiative au fost bine primite de toată lumea, ele au rămas în stadiu de "inițiativă", fiind anulate, în chiar anul 1918, de ultimii doi miniștri ai învățământului, din acel an, "dintr-o pomire din principiu negativă" cum aprecia Simion Mehedinți. Iar "înmormântarea" lor a durat nu mai puțin de aproape trei sferturi de veac.

În lumina acestor succinte "momente de istorie" a sistemului educației naționale, prevederile noii Legi a învățământului, care consacră Colegiile pedagogice de institutoare - ca modalitate de pregătire a viitoarelor cadre didactice de predare la clasele I-IV ale școlii românești contemporane, printr-o formă scurtă a învățământului superior - sunt nu numai salutare, ci și esențialmente "reparatoare". Pentru că ele răspund unor preocupări și aspirații funciare ale învățământului românesc modern și pentru că studiul actual și perspectivele evoluției societății noastre, ale științei și culturii naționale, nu numai că le justifică, ci le impun, fără nici o putință de tagadă.

De asemenea, în lumina aceleiași realități istorice și contem-

porane, ar trebui să fie evaluate și apreciate inițiativile concrete, practice, de organizare a unor Colegi pedagogice de institutoare, care, răspunzând unor asemenea comandamente, în deplină concordanță cu stipulațiile Legii, au început deja să dea primele promoții de absolvenți, corespunzător formați, capabili să preia activitățile didactice și educative din școlile rurale, rămase, într-o proporție prea mare, descopte, cu toate consecințele și efectele neadorite, asupra învățământului românesc contemporan.

Prof. dr.
ȘTEFAN COSTEA

o atitudine de ocazie, ci o credință și, prin urmare, o virtute. Departe de a se confunda sentimentul negativ de ură zănică împotriva altora, el e mai întâi și mai presus de toate, o dezinteresată și statonnică iubire pentru neamul din care te-ai născut". Ca formă de solidaritate națională, acesta este "naționalismul real" și el nu are nimic comun cu "naționalismul pornit din ură", pe care Mehedinți îl numește *nationalismus latrans*, demagogic. Dimpotrivă, naționalismul firesc, pozitiv impune respect și pentru celealte națiuni și te obligă totdeauna "să fii drept față de toți aceia cu care treci împreună pe fața pământului". Concepția sa se înscria în vizuirea largă interbelică, națională și democratică, ce-l avea în frunte pe Nicolae Iorga, împotriva naționalismului extremist legionar. Coborârea unui astfel de sentiment nobil de solidaritate umană la nivelul patimilor și resențimilor, arăta Simion Mehedinți, nu trebuie în nici un fel îngăduită. "Cine a îngăduit să pătrundă în sufletul său șura (națională - n.n.) - spunea el, la scurt timp după Marea Unire - e pierdut, căci sentimentul acesta negativ, de când e lumea lume, n-a creat nimic, ci numai a dărâmat. Prin urmare, a ne lăsa tocmai acumă povățuiți de ură ar însemna să ne osândim noi însine la inferioritate.

Ce este popor? Ce este națiunea?

Acestea sunt întrebările la care trebuie să răspundă orice ideologie națională, iar geograful nu poate nici el evita asemenea întrebări fundamentale. Poporul este, în definiția sa, o formație, "biogeografică" și etnografică, adică totalitatea indivizilor legați prin caracterul antropologic comune, prin limbă, tradiții și o sumă de însușiri omenești, care deosebesc această masă omenească de altele imprejur. Limba unitară evoluată și cultura, ce se exprimă în bună măsură prin ea, caracterizează națiunea, trăsături care se adaugă celorlalte ale poporului, format într-un teritoriu strămoșesc ca al nostru. Națiunea și o treaptă superioară în evoluția poporului, este "o fază de dezvoltare a sufletului, inspirată prin cultură". Pornind de la o asemenea definire a națiunii și fără a subaprecia cu ceva bunăstarea materială, Simion Mehedinți consideră că "numai prin cultură se poate asigura și o stare materială mai bună, pe lângă ceea cea morală". După cum, pornind de la Zamolxes, el credea că sufletul sănătos este cel care asigură și sporește sănătatea trupului. De aceea, educația cu deosebire educația pentru muncă și în vederea împlinirii menirii istorice a națiunii, constituie o preocupare de bază a unui stat modern. "Menirea acestei generații, se adresa el tinerilor la câțiva ani după Marea Unire, nu va fi împlinită dacă nu veți ridica tot poporul român la treptea de națiune". Îndemnul lui Mehedinți rămâne actual și astăzi pentru intelectualii tineri.

Din punct de vedere istoric, tărânnimea a constituit nucleul formării națiunii române, în vizuirea marelui geograf. Tărânnimea a fost ceea ce a păstrat limba, mai mult decât boierimea care, fie se greciza, maghiariza (în Ardeal), fie se frantuzise; tărânnimea a dat, totodată, "cea mai aleasă producție artistică a literaturii naționale - poezia populară".

Incredere deplină în destinul românilor, ca popor

Ca popor și națiune, românii se caracterizează, după opinia sa, prin continuitatea statală neîntreruptă în spațiul geografic strămoșesc, tocmai pentru că întotdeauna ei au fost legați de pământ, înfrâniți cu mediul, cu codrul. România a rezistat în istorie și pentru că s-au caracterizat prin capacitatea lor de înmulțire extraordinară, meninându-se astfel ca popor și ca formație politică, aici la gurile Dunării, în ciuda atât de năvăliri și a tentațiilor marilor imperii. În același timp, sublinia Mehedinți, "vijelia vremurilor" a aruncat pe pământul străbun elemente "alogene", etnogra-

fic și cultural, care s-au dezvoltat alături de români. Aceasta dovedește că "sufletul poorului românesc e potolit, dar adânc", că "românul are o fire excepțional de blândă" și că, în fond, el n-a dorit niciodată piererea celuilalt, a celui diferit de el ca limbă, cultură și naem.

Faptul că poporul nostru a fost de timpuriu creștin ("creștin înainte de creștinism", cum spunea el) i-a înărtat aceste trăsături ancestrale, creștinismul având ca precept fundamental: "lubește pe celalăt ca pe tine însuți". De aici, Simion Mehedinți trăgea concluzii pentru prezentul României de după Mareea Unire: "Voind deci, spre binele nostru, ca «oaspeți» ai acestui pământ, sașii să rămână lângă noi ca termen de comparație și model viu de muncă tot mai civilizat... Tot așa ne gândim cu ceea mai mică amârăciune la ungurii năvălitori de acum 1000 de ani. Prejuicii însușirile poporului maghiar și considerăm ca un căstig material și moral orice emulație în viața noastră comună". Adresându-se populației maghiare din România, Simion Mehedinți spunea: Dacă în la viitorul lor, maghiarii din România trebuie "să-și dea seama că dinspre partea românilor situația lor etnică nu este într-o nemic amintită..." Si el se întreba, mai larg, cu privire la relațiile dintre cele două state, român și maghiar: "Nu cumva este mai cuminte să plecăm de la datele reale, atât ungurești cât și româniști, îndrumând cele două popoare pe linia interesului comun cu al vecinilor din Cadrilaterul Boemiei, Marea Neagră și Marea Egee?"

Îată deci un alt aspect al "naționalismului" lui Simion Mehedinți, el respectând și sprinjind elementele alogene, dezvoltarea însușirilor lor etnice și culturale, care aduc un spor de putere și folos și poporului român. La Congresul învățătorilor din 1937, Simion Mehedinți ia o atitudine hotărâtă față de "extremismul etnic" al "naționaliștilor totalitari", această "rătăcire", cum o numește el, pentru că ea nu tiene seama de "unitatea genului uman", care este în același timp "un mozaic de neamuri". Totalitarismul nazist ne "întorcea dintr-odată în plină barbarie", la morală și pedagogia "fiarelor", a lui homo homini lupus. În vizuirea lui Mehedinți, personalitatea omului este, fără naționalitate, un nonsens, aceasta formându-l prin cultura ei specifică, prin limbă îndeosebi. Profesorul, care a avut numeroase priejeli să se adrezeze dascăliilor, socotea că "scopul principal al școlii" este "integrarea copilului în națiune", dându-i astfel "din civilizația și cultura strămoșilor tot ce este necesar, pentru ca și el să poată face un pas mai departe, ca element creator în masa națiunii și deci, a omenirii întregi". Cu atât mai mult, personalitatea politică nu poate fi concepută în afara națiunii, a exprimării intereselor naționale. "Omul de stat", personalitatea politică cea mai accentuată este cu adevărat acela care privescă la întărirea numerică a națiunii, la sporirea prin muncă a avuției sale, legându-l că mai trainic pe om de teritoriul național, și care știe "să facă și selecționea ceea mai dreaptă a valorilor generației sale". În același timp, "cel mai mare noroc în viață unei națiuni este să aibă în toate împrejurările grele omul de stat capabil de a face suma tuturor valorilor pozitive ale generației sale", dându-i îndrumarea socială și politică cea mai potrivită cu nevoie epocii". Trăim astăzi ca popor un asemenea moment greu, când întrebările încontro și cum se pun din nou cu gravitate și dramatism pentru noi români. Vom reuși doar unii, regăsindu-ne împreună în interesul național, în comunitatea mondială a vremii noastre. Acestea-i mesajul și al lui Simion Mehedinți, încrezător în destinul românilor ca popor.

Prof. dr.
ION FLOREA

REVISTA

OPINIA
națională

Tiparul executat de
DRAGO PRINT GRUP
Tipografia F.E.D.

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Mariana IONIȚĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4. Telefon: 330.68.45

Costul unui abonament trimestrial este de 3000 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat poștal sau dispozitie de plată pe adresa: Fundația "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B. Abonamente se pot face și prin oficile poștale din întreaga țară.

Revista „OPINIA NAȚIONALĂ” se află înscrisă în Catalogul de presă „RODIPET” la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „RODIPET” S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presei Libere nr. 1, Sect.1, București - România.